

การศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามโครงการขยายโอกาส
ทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 9

นายสัมฤทธิ์ เพชรสังคุณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-635-912-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

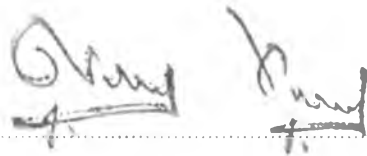
A STUDY OF LEADERSHIP STYLES OF ELEMENTARY SCHOOL
ADMINISTRATORS OF THE EXPANSION OF BASIC EDUCATION
OPPORTUNITY PROJECT UNDER THE JURISDICTION OF THE
OFFICE OF THE NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION,
EDUCATIONAL REGION NINE

Mr. Samrit Petsangkoon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Educational Administration
Department of Administration
Graduate school
Chulalongkorn University
Academic Year 1996
ISBN 974-635-912-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 9
โดย นายสัมฤทธิ์ เพชรสังคุณ รหัส C 842177
ภาควิชา บริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

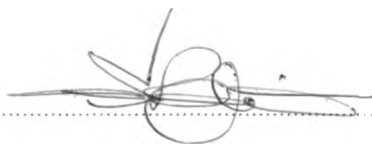
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

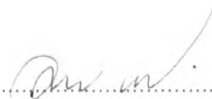
.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ เอกชัย กี่สุขพันธ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐนิภา คุปรัตน์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

สัมฤทธิ์ เพชรสังคุณ : การศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 9 (A STUDY OF LEADERSHIP STYLES OF ELEMENTARY SCHOOL ADMINISTRATORS OF THE EXPANSION OF BASIC EDUCATION OPPORTUNITY PROJECT UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION, EDUCATIONAL REGION NINE) อ. ที่ปรึกษา :
ผศ. ดร. วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ : 135 หน้า. ISBN 974-635-912-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 9 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 517 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม MSDT (The Management Style Diagnosis Test) สร้างโดย Reddin สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, และ ค่าไค-สแควร์

ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่ ใช้แบบภาวะผู้นำ เป็นแบบนักพัฒนา มากที่สุด จากแบบภาวะผู้นำทั้ง 8 แบบ ได้แก่ แบบนักบริหาร, ผู้เผด็จการที่มีศิลปะ, นักพัฒนา, ผู้ยึดระเบียบ, ผู้ประนีประนอม, ผู้เผด็จการ, นักบุญ, และผู้หนึ่งงาน ในการใช้เป็นแบบหลัก, แบบสนับสนุน, และแบบรวมในการบริหาร และผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่ ใช้แบบที่มีประสิทธิผลมาก สูงกว่า แบบที่มีประสิทธิผลน้อย
2. ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ มีทิศทางการใช้แบบภาวะผู้นำ ใน มิติมุ่งประสิทธิผล, มิติมุ่งสัมพันธภาพ และมิติมุ่งงาน โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.50 , 2.10 , และ 1.40 ตามลำดับ
3. ความสัมพันธ์ระหว่าง เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และระยะเวลาดำรงตำแหน่งของผู้บริหาร กับการใช้แบบภาวะผู้นำ ทั้งแบบที่มีประสิทธิผลมาก และประสิทธิผลน้อย แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทุกกรณี ยกเว้น ผู้บริหารที่มีวุฒิสูงกว่าปริญญาตรี พบว่า ใช้แบบภาวะผู้นำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

C 842177 : MAJOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION
KEY WORD:

: LEADERSHIP STYLES / ELEMENTARY SCHOOL ADMINISTRATORS / EXPANSION BASIC
EDUCATION OPPORTUNITY PROJECT

SAMRIT PETSANGKOOON : A STUDY OF LEADERSHIP STYLES OF ELEMENTARY SCHOOL
ADMINISTRATORS OF THE EXPANSION OF BASIC EDUCATION OPPORTUNITY PROJECT
UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE NATIONAL PRIMARY EDUCATION
COMMISSION, EDUCATIONAL REGION NINE. THESIS ADVISOR. ASST. PROF.

WEERAWAT UTAIRAT, Ph.D. 135 pp. ISBN 974 - 635 - 912 - 6

The purpose of this research was to study the leadership styles of elementary school administrators of the expansion of basic education opportunity project under the jurisdiction of the Office of the National Primary Education Commission, educational region nine. The subjects were 517 elementary school administrators. The Management Style Diagnosis Test (MSDT), constructed by Reddin was used to collect the data. The statistics used for analysis of the data were Percentage, Mean, and Chi-square.

The research findings were as follows :-

1. Most of the school administrators were found using the leadership style of developers the most ; out of 8 styles which are executive, benevolent autocrat, developer, bureaucrat, compromiser, autocrat, missionary, and deserter for the dominant, supporting, and synthesis styles. It was also found that the administrators used the more effective styles than those less effective.
2. The school administrators used the effective oriented dimension at the high level, the relation oriented dimension at the middle level, and the task oriented dimension at the low level with means of 2.50, 2.10, and 1.40 respectively.
3. The relationship of sex, age, education, and reign of the school administrators compared to the leadership styles the more effective, and less effective styles were found not statistically significant different. However, school administrators with different graduate education backgrounds were found in using the leadership styles statistically significant different at .05 level.

ภาควิชา..... EDUCATIONAL ADMINISTRATION.....ลายมือชื่อนิติศ.....

สาขาวิชา..... EDUCATIONAL ADMINISTRATION.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา..... 2539.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่ง จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่าน ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการวิจัยมาด้วยดีตลอด และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้ บางส่วน ได้รับมาจาก ทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มา ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ เอกชัย กี่สุขพันธ์ ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐนิภา คุปรัตน์ กรรมการ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 9 ที่ได้ให้ข้อมูลการวิจัย พร้อมด้วยขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือทุกท่านที่ทำให้การวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณภรรยาและลูก ๆ ซึ่งสนับสนุนในด้านการเงินและให้กำลังใจ แก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

สัมฤทธิ์ เพชรสังคุณ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย	6
คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
วิธีดำเนินการวิจัย	10
ลำดับขั้นการเสนอผลงานวิจัย	11
2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการศึกษาแบบภาวะผู้นำ.....	12
ความหมายของผู้นำ.....	13
ความหมายของภาวะผู้นำ.....	15
แบบภาวะผู้นำ.....	18
บทบาทหน้าที่ของผู้นำ.....	22
คุณลักษณะของภาวะผู้นำ.....	25
คุณสมบัติของผู้นำ.....	34
ทฤษฎีภาวะผู้นำ.....	36
สาระสำคัญของทฤษฎี 3 มิติ.....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาแบบภาวะผู้นำ.....	49

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 59
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย..... 59
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 60
	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 60
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 62
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 65
4	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 66
	ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์จำนวนประชากร..... 66
	ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การใช้แบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร..... 72
	ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพของผู้บริหาร กับการใช้แบบภาวะผู้นำ..... 87
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 96
	สรุปผลการวิจัย..... 98
	อภิปรายผล..... 103
	ข้อเสนอแนะ..... 109
	รายการอ้างอิง..... 111
	ภาคผนวก..... 115
	ประวัติผู้วิจัย..... 135

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวน และร้อยละของประชากรที่ใช้ในการวิจัย	61
2	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ.....	67
3	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ.....	68
4	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามวุฒิการศึกษา	68
5	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่ง.....	69
6	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระยะเวลา ที่ดำรงตำแหน่ง.....	70
7	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจังหวัด.....	71
8	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการใช้แบบ ภาวะผู้นำที่เป็นแบบหลักในการบริหาร.....	72
9	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการใช้แบบ ภาวะผู้นำที่เป็นแบบสนับสนุนในการบริหาร.....	74
10	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการใช้ แบบภาวะผู้นำที่เป็นแบบรวมในการบริหาร.....	76
11	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับคะแนน มิติมุ่งงาน.....	77
12	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับคะแนน มิติมุ่งสัมพันธ์ภาพ.....	78
13	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับคะแนน มิติมุ่งประสิทธิผล.....	79
14	แสดงคะแนน ต่ำสุด สูงสุด ค่าเฉลี่ย ตามมิติภาวะผู้นำ.....	80
15	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามแบบ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดเลย.....	81

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามแบบ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดขอนแก่น.....	82
17	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามแบบ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดสกลนคร.....	83
18	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามแบบ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดอุดรธานี.....	84
19	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามแบบ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดหนองบัวลำภู.....	85
20	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามแบบ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดหนองคาย.....	86
21	แสดงจำนวน และร้อยละของความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการใช้ แบบภาวะผู้นำในการบริหาร.....	88
22	แสดงจำนวน และร้อยละของความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับแบบ ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลน้อย และประสิทธิผลมาก.....	89
23	แสดงจำนวน และร้อยละของความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการใช้ แบบภาวะผู้นำในการบริหาร.....	90
24	แสดงจำนวน และร้อยละของความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับแบบ ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลน้อย และประสิทธิผลมาก.....	91
25	แสดงจำนวน และร้อยละของความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิการศึกษากับการใช้ แบบภาวะผู้นำในการบริหาร.....	92
26	แสดงจำนวน และร้อยละของความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิการศึกษากับ แบบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลน้อย และประสิทธิผลมาก.....	93
27	แสดงจำนวน และร้อยละของความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาดำรงตำแหน่ง กับการใช้แบบภาวะผู้นำในการบริหาร.....	94
28	แสดงจำนวน และร้อยละของความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาดำรงตำแหน่ง กับแบบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลน้อย และประสิทธิผลมาก.....	95

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิการใช้อำนาจของผู้บริหาร.....	20
สูตรประสิทธิผลของผู้ผู้นำ.....	22
ตาข่ายการบริหารของเบลคและมูตัน.....	41
แบบผู้นำพื้นฐาน 4 แบบ.....	45
แบบภาวะผู้นำ ตามทฤษฎี 3 มิติ ของ Reddin.....	48
ตารางวิเคราะห์ข้อมูลตามทฤษฎี 3 มิติ ของ Reddin.....	62
สูตรการหาค่า ไค-สแควร์.....	65